

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091, Maj.
0301 OSLO

Att. George Nicholas Nelson

POSTADRESSE
Statkraft Energi AS
Postboks 200 Lilleaker
0216 Oslo

BESØKSADRESSE
Lilleakerveien 6
0283 Oslo

SENTRALBORD
24 06 70 00

TELEFAKS:
24 06 70 01

INTERNETT
www.statkraft.no

E-POST:
post@statkraft.com

ORG. NR.: NO-987 059 729

DERES REF./DATO:

VÅR REF.:
201400148-5

STED/DATO:
Oslo, 23.april 2015

KONSESJONSSØKNAD FOR OVERFØRING AV VATN 1062 OG VATN 1112 PÅ PYTTAFLOENE. TILTAKSHAVERS KOMMENTARER TIL HØRINGSUTTALELSENE.

Det vises til NVEs høringsbrev av 29.07.14 og avgitte høringsuttalelser på NVEs hjemmesider. Alle uttalelser er gjennomgått og kommentert, og de er for ordens skyld listet opp til slutt i dette brevet.

Vi har valgt å gi våre kommentarer til aktuelle, konkrete tema som tas opp i høringsuttalelsene og ser disse i forhold til utførte faglige utredninger og vår vurdering av konsekvensene av en overføring av vatn 1062 og vatn 1112 på Pyttafloene. Vi har først kommentert høringsuttalelsene fra de offentlige høringspartene og deretter interesseorganisasjoner og private.

Offentlige instanser

Statkraft registrerer at det kun er Fylkesmannen i Hordaland av de offentlige høringsinstansene som går imot begge overføringene. Mens Hordaland fylkeskommune går imot overføringen av vatn 1112 er Kvinnherad kommune positiv til begge overføringene.

Fylkesmannen i Hordaland

Fylkesmannen har i sin høringsuttalelse følgende konklusjon på vurderingen av søknaden:

«Situasjonen for anadrom fisk er kritisk i begge dei berørte vassdraga, då det alt i dag er for lite vatn. Forslag om tiltak som vil redusere vassføringa ytterlegare er uakseptabelt, jf. faglege tilrådingar om auke i minstevassføringa. Situasjonen viser at eksisterande konsesjon må opp til revisjon før ein kan vurdere nye utbyggingar i Maurangervassdraget.

Utbygginga vil redusere vassføringa i viktig fosselandskap og gi synlege inngrep langs ein av dei viktigaset turstiane til Folgefonna, nær grensa for nasjonalparken.

Konsekvensane vil bli svært negative for landskap og friluftsliv.

Konsekvensanalysen er ikkje bygd på tilgjengeleg og relevant kunnskap. Folgefornhalvøya har store kvaliteter knytt til naturmangfaldet. I denne regionen er det særskilt viktig å vurdere samla belastning på naturmangfaldet i samband med planar om nye inngrep.

Overføringa gir marginal auke i produksjonen i Mauranger kraftverk. Den samfunnsmessige fordelene ved tiltaket er ikkje stor nok til å vege opp for dei negative verknadene.

Fylkesmannen har motsegn knytt til anadrom fisk, landskap og friluftsliv.»

Statkrafts kommentarer:

Etter tiltakshavers oppfatning er beskrivelsen av tiltakets omfang og konsekvenser i Fylkesmannens høringsuttalelse vanskelig å kjenne igjen, slik de er omtalt i de miljøfaglige undersøkelsene og vurderingene. I det følgende gjengis derfor beskrivelser og konklusjoner fra miljørapporten. Disse er grunnlagt for tiltakshavers vurdering av konsekvensene for landskap, friluftsliv og fisk.

«Statusbeskrivelse – verdier:

Omgivelsene rundt vatn 1062 er hovedsakelig berg i dagen med spredte løsmasser i forsenkningene. Berggrunnen består av harde gneisser med lite plantenæringsstoffer. Vegetasjonen består av epillitiske lavararter på berg og fragmenter av fattig snøleievegetasjon, der det er forhold for dette. Utløpsbekken går vestover og danner en foss ned i Øyresbotn. I Øyresbotn er denne bekken en av fire som danner øvre del av Øyreselva. På grunn av lite løsmasser og magasineringskapasitet i fjellet, er det lite vann i bekkene når det ikke regner – de er typiske flombekker. Nederst i Øyreselva er det sårbare forekomster av laks- og sjøaure, men verdien av elva som fiske-elv vurderes å være liten. Det er ikke registrert verdifulle naturtyper, vegetasjonstyper eller arter i influensområdet til dette tiltaket.

Også omgivelsene til vatn 1112 er karrige og vegetasjonsfattige. Berggrunnen er den samme som ved vatn 1062, men det er noe mer småkupert og litt mer høyere vegetasjon her. Utløpet følger et søkk vestover og ut i Austrepolluelva via Såfossen – ca. 800 – 700 moh. Den naturlige vannføringa er ujevn og er sannsynligvis ikke stor nok til at det dannes fossesprøytvegetasjon i eller ved fossen. På løsmasseavsetningene nedstrøms fossen er det vanlig fattig fjellvegetasjon uten sjeldne arter av verken karplanter, lav eller moser. Det er heller ikke registrert verdifulle natur- eller vegetasjonstyper her. Austrepolluelva har en svak bestand av sjøaure på en ca. 1800 meters strekning, men verdien vurderes som liten.

Akvatisk miljø:

Vatn 1062 er, som andre småvann i området, fisketomt. Det er et lite vatn i et svært næringsfattig miljø, og potensialet for fisk her er også svært lite.

Vatn 1062 drenerer til Øyreselva. Det er ikke gjort undersøkelser i denne elva i forbindelse med dette prosjektet. Øyreselva hadde i år 2000 sårbare bestander av laks og sjøaure (Bjørntuft og Brodtkorp, 2001). Verdien av influensområdet med Øyreselva som fiske-elv vurderes å være liten.

Vatn 1112 er også fisketomt. Utløpet renner til Austrepolluelva via Såfossen og Austrepolluelva og ut i Maurangsfjorden. Opprinnelig nedbørfelt var på 44,6 km², men etter regulering i 1974 gjenstår kun et restfelt på 10,9 km². Restfeltet har ingen innsjøer større enn 0,4 km². Anadrom strekning er ca. 1850 m (Fra fjorden opp til fossen i nærheten av tunnelinngangen til Rv 551).

Austrepolluelva karakteriseres som en svært kalkfattig og klar elv av liten-middels størrelse (Vann-nett 04.03.2013). Samlet økologisk tilstand er satt til "dårlig" på grunn av regulering uten minstevannføring og fiskevandringshinder. Sjøaurebestanden i Austrepolluelva er vurdert å være "reduert" som følge av regulering, fysiske inngrep og lakselus, mens bestandstilstanden for laks vurderes som "kritisk eller tapt" (Lakseregisteret 05.03.2013). Verdien av influensområdet med Austrepolluelva som fiskeelv vurderes å være liten.»

Virkninger av overføringene:

Overføringene vil ikke medføre negative konsekvenser for biologisk mangfold verken oppe i fjellet eller nedover langs utløpsbekkene. Såfossen er den potensielt mest sårbare forekomsten, men den inneholder ikke fossesprøytvegetasjon med verdifulle arter.

Reduksjonen av vannføringene i de nedre strekningene av Øyreselva og Austrepollselva er hhv 1,2 % og 3,9 % (årsbasis) og det vurderes ikke å få betydning for anadrome fiskearter. Konklusjonen er at overføringene ikke medfører negative konsekvenser for det biologiske mangfoldet i influensområdene.

Tiltakshaver viser for øvrig til Fylkeskommunens vurdering av forholdene for fiskebestandene slik de fremkommer i fylkesrådmannens innstilling. Her heter det bl.a.:

«Sidan årsmiddelvassføringa i Øyreselva og Austrepollselva er berekna med ein reduksjon på høvesvis 1,2 % og 3,9 %, vil tiltaka ikkje koma i strid med retningsline R6.3 i småkraftplanen: «For elvestrekningar med sjøaure eller storaure skal ein ikkje gje løyve til vesentlege vasstandsreduksjonar. Vasstandsreduksjonane i tiltaka er ikkje å rekna som «vesentlege».

Om biologisk mangfold skriver fylkesrådmannen at:

«Overføringane vil sannsynlegvis ikkje medføre negative konsekvensar for verdfulle naturtypar, vegetasjonstypar eller artar korkje oppe i fjellet eller nedover langs utløpsbekkane. Såfossen frå Vatn 1112 er den potensielt mest sårbare forekomsten, men den inneheld sannsynlegvis ikkje fossesprøytvegetasjon med verdfulle artar. Dette må kartleggjast før eventuell konsesjon vert gjeven.»

Tiltakshaver mener at Fylkesmannens vurderinger ikke samsvarer med de faglige utredningene og mange av fylkeskommunens og kommunens vurderinger og at det her er «tatt hardt i.»

I forhold til vurderingen av betydningen for landskap og friluftsliv vil tiltakshaver bemerke at de fysiske inngrepene i området Pyttafloene er små og vil i liten grad fremstå som tydelige inngrep.

Såfossen har i dag så liten vannføring i perioder at den ikke synes i terrenget. Dette gjenspeiles i vegetasjonen som ikke inneholder arter som krever fossesprut/fosserøyk. Bekken og fossen finnes ikke på kart fra Statens kartverk.

Som et avbøtende tiltak foreslås at dammen som er planlagt bygget for Vatn 1112, flyttes oppstrøms og nærmere utløpet av vatnet. Den blir da betydelig lavere; 1,5 m høy og 2 m bred mot omsøkt 5 m høy og 15 m bred. Den blir knapt synlig fra turstien. Restvannføringen nedover mot Såfossen vil da også øke noe, fordi en liten bekk som opprinnelig var tenkt overført, da renner fritt. Redusert produksjon er anslått til ca. 0,7 GWh.

Kvinnherad kommune

Formannskapet i Kvinnherad kommune gjorde følgende vedtak i saken den 6. november 2014:

1. *Kvinnherad kommune støttar søknaden frå Statkraft Energi AS om å overføre to vatn på Pyttafloene til Svartedalsmagasinet og Mauranger kraftverk.*

Det er eksisterande kraftutbygging i området og dei landskapsmessige konsekvensane vil vera små. Ei betre utnytting av kraftpotensialet i området vil gje meir miljøvennleg og fornybar energi.

2. *Det skal byggast bru over kanalen som kryssar turstien mellom Markjelke og Hundsøyra slik det er føreslege i fagrapportane.*

Statkrafts kommentarer:

Tiltakshaver vil bygge bru over den smale avløpskanalen som krysser turstien. Tiltakshaver merker seg for øvrig at kommunen anser de landskapsmessige konsekvensene som små.

Hordaland fylkeskommune

Fylkesutvalget i Hordaland behandlet saken i møtet 30.10.2014 og gjorde følgende vedtak:

«Vatn 1112:

1. *Av omsyn til sårbart høgfjell og fjordlandskap av stor verdi og Pyttafloene som svært viktig regionalt friluftsområde rår Hordaland fylkeskommune frå utbygging av Vatn 1112.*

Vatn 1062:

2. *Hordaland fylkeskommune rår til utbygging av Vatn 1062.*
3. *Det må stillast krav om minstevassføring som opprettheld landskapskarakteren.*
4. *Betongen i sperredammen må forblendast med stein frå området.*
5. *Sperredammen må utformast slik at turgjengarar kan passera over han om det er føremålstenleg for friluftslivet, og dammen må få ei form som er tilpassa omgjevnadene.*
6. *Tippmassane frå tunnel må plasserast slik at dei ikkje blir synlege frå turstien».*

Statkrafts kommentarer:

Ad Vatn 1062

Tiltakshaver vil etterkomme forslagene til avbøtende tiltak i pkt. 4 – 6. Når det gjelder forslaget til slipp av minstevannføring, vil denne bli så liten (5-persentilen sommer vil være ca. 4 l/s) at den knapt blir synlig og praktisk- teknisk meget vanskelig å operere på denne høyden i fjellet. Restvannføringen øker for øvrig raskt nedover mot samløpet med Øyreselva.

Ad Vatn 1112

Fylkeskommunens argumentasjon for å gå imot denne overføringen er basert på hensynet til et sårbart høfjellsområde og et regionalt viktig friluftsområde. I fylkesrådmannens innstilling heter det:

«Konsekvensane for ålmenne interesser er i hovudsak knytte til landskap og friluftsliv. Mindre vassføring i bekkane frå Vatn 1062 og Vatn 1112 med høvesvis reduksjon i fossen ned mot Øyresdalen med 26 % og i Såfossen mot Austrepollen med 59 %, vil redusera landskapskvaliteten og opplevingsverdien knytt til området. Det er ikkje planlagt minstevassføring frå nokre av vatna. Ved å byggja dammar i løypenettet i eit mykje brukt turområde inn mot Sørfonna, vil ein gjera området mindre attraktivt og fjerna store INON-område i eit landskap som frå før er sterkt påverka av kraftutbygging.

Når det gjeld Vatn 1062, som ikkje ligg i INON-område, vil avbøtande tiltak redusera konfliktnivået. Her er heller ikkje dei fysiske inngrepa så store.

Når det gjeld Vatn 1112, som ligg i INON-område, er konfliktnivået høgare. Tiltaket ligg som Vatn 1062 i «sårbart høgfjell av stor verdi» og i eit «svært viktig» friluftsområde, men vil i tillegg gjennom redusert vassføring i Såfossen ha negative konsekvensar for friluftsliv i Hardingeskardet og «fjordlandskap av stor verdi». Ved at damhøgda blir 5 m og vasspegelen heva tilsvarende blir dessutan konsekvensane for landskapsoppleving og friluftsliv på Pyttafloene meir negative enn for Vatn 1062. M.a. må stien mot Sørfonna leggjast om.» Dersom sperredammen for Vatn 1112 reduseres som foreslått som avbøtende tiltak i kommentarene til Fylkesmannen, vil inngrepet her ikke bli større enn for Vatn 1062.

Overføringen mot Bukkaspelvatna vil skje i en naturlig sprekk som lett vil kunne krysses med en liten klopp (maks. 2 m). Det vil ikke være nødvendig å legge om turstien!

Med den foreslåtte nye dam-plasseringen vil også vannføringen i Såfossen øke. Det vises for øvrig til kommentarene til Fylkesmannens uttalelser.

Tiltakshaver vurderer inngrepene som svært begrensede og kan ikke se at disse endrer landskapet nevneverdig eller reduserer områdets verdi for friluftslivet.

Statens vegvesen

I høringsuttalelsen heter det at:

«Statens vegvesen har ikkje merknader til konsesjonssøknaden til overføring av Vatn 1062 og Vatn 1112 på Pyttfloen til Mauranger kraftverk i Kvinnherad kommune.»

Organisasjoner, foreninger og grunneiere

Bergen og Hordaland turlag

Turlaget går imot utbyggingen og uttaler i sin avsluttende vurdering bl.a. at:

«Produksjonsgevinsten på 3,4 GWh er på størrelse med eit minikraftverk/ mindre småkraftverk, og tilsvarar straum til om lag 170 husstandar. Vi kan diverre ikkje sjå at dette er eit kvalitetsmessig godt kraftprosjekt som vil føra til ei vesentleg auke i kraftproduksjonen. Vi vil også påpeike at tiltakshavar vurderer dei overførte vassmengdene frå vatn 1062 og vatn 1112 som "marginale" i samband med magasinbidrag til Svartedalsvatnet: "De overførte vannmengdene er marginale i forhold til avrenningen til Svartedalsvatn-magasinet og vil ikke føre til noen endringer i manøvreringen av magasinet", s. 28 i konsesjonssøknaden. I hovudsak meiner vi at det ikkje føreligg fordelar med kraftprosjektet som overstig ulempene for friluftslivinteresser, ulempene ved tap av inngrepsfri natur, tap av opplevings- og landskapsverdi, jf. vregl. § 8. Difor meiner vi at prosjektet i utgangspunktet ikkje bør få konsesjon.»

Statkrafts kommentarer:

Tiltakshaver mener at inngrepene på fjellet blir små og lite synlig. Videre vil påvirkningen på Såfossen være lite synlig, når den ellers synes godt i terrenget. Ulempene for landskapsopplevelsen og friluftslivsinteressene vil ifølge de miljøfaglige utredningene bli små. Det vises for øvrig til kommentarene gitt til Fylkesmannens og Fylkeskommunens uttalelser.

Bergen Sjøfartsmuseum

Sjøfartsmuseet skriver i sin uttalelse at:

Museet kjenner ikkje til kulturminne ved Vatn 1062 og Vatn 1112 i Kvinnherad kommune som kan bli direkte råka av det omsøkte tiltaket. Museet har derfor ingen merknader til det planlagde arealinngrepet.

Naturvernforbundet i Hordaland

Høringsuttalelsen konkluderer med følgende:

«Naturvernforbundet i Hordaland anbefaler at Statkraft Energi AS ikke gis konsesjon til overføring av to vann på Pyttfloane i Kvinnherad da dette vil medføre en betydelig reduksjon i områdets landskapskvaliteter og regionens INON-arealer. Inngrepene kommer i direkte konflikt med utøvelsen av friluftsliv i et av våre viktigste bretilknyttede friluftsområder. Konsesjonssøknaden, med tilhørende fagrapporter, er også mangelfull i sin beskrivelse av

den nåværende tilstanden for anadrome fiskearter i Øyreselva og Austrepollselva og hvilken effekt inngrepene vil ha på disse.»

Statkrafts kommentarer:

Tiltakshaver viser til kommentarene til Bergen og Hordaland turlags uttalelser.

Naturvernforbundet i Kvinnherad

Naturvernforbundet i Kvinnherad konkluderer i sin uttalelse med at:

«konsesjonssøknaden om overføring av Vatn 1062 og 1112 på Pyttafloene til Mauranger Kraftverk må avslås. De store negative innvirkningene inngrepene har på elementene i landskapet og lokalbefolkningen oppveier ikke den lille gevinsten Statkraft Energi AS vil få i form av 3 GWh/år. Pyttafloene som INON-område, turistveien til Hundsøyro, fossen ned til Øyresdalen, Såfossen som landskapselement, fisket i Austrepollselva, vanntilførselen til Austrepollens befolkning og brannvernet i bygdene er omfattende konsekvenser av inngrepene som Statkraft i sin søknad avfeier som lite negative.»

Statkrafts kommentarer:

Tiltakshaver viser til kommentarene til Bergen og Hordaland turlags uttalelser.

Knut Øvrehus

Knut Øvrehus er grunneier i Austrepollen (Gnr. 57, Bnr.1) og sterkt i mot Statkrafts planer om utbygging av Vatn 1062 og Vatn 1112 på Pyttafloene. Gården har seterbeite oppe på Breidaskardet. Dette området ligger øst for Pyttafloene.

Han har følgende innvendinger mot utbyggingsplanene:

- Turstien fra Markjelke til Hundsøyro (fjelltopp) er populær og blir negativt berørt av utbyggingsplanene.
- Pyttafloene er et spesielt verdifullt område.
- Gevinsten ved utbyggingen er veldig liten.
- Vannføringen i Austrepollselva blir betraktelig mindre og bekke-ørreten kan forsvinne.
- Grunnvannsforsyningen til Austrepollen kan bli berørt, inkludert brannvannreserven.
- Austrepollselva er også blitt brukt som et magasin for vanning ved tørre somre.
- Såfossen blir praktisk talt borte. Denne har stor verdi som landemerke med en fri fallhøgde på minst 100 m og kan sees på lang avstand.

Statkrafts kommentarer:

Vannføringsreduksjonen i Austrepollselva er beregnet til 3,9 % (årsbasis) og dette vurderes å få marginal betydning for andre interesser i vassdraget. Det vises for øvrig til kommentarene til Bergen og Hordaland turlags uttalelser.

Sverre Øvrehus

Sverre Øvrehus er grunneier i Austrepollen (Gnr.57 og Bnr. 4). Gården har beite ved foten av fossen (Såfossen?). Han er imot utbyggingsplanene med følgende argumentasjon:

- Såfossen, som i dag faller ned i Austrepollen, er i dag det eneste vannet som renner hele sommeren fra innerst i dalen. Vannet som renner gjennom Austrepollen kommer hovedsakelig fra Såfossen.
- Elva er livsgrunnlaget for både planter, dyr og fisk.
- Forsvinnet vannet, blir beite borte og fisken forsvinner.

Statkrafts kommentarer:

Det vises til kommentarene til Knut Øvrehus.

Avsluttende kommentarer fra tiltakshaver

Med basis i de miljøfaglige utredningene og egen vurdering av tiltakets mulige virkninger, vurderer vi disse som små og antas akseptable for naturmiljøet og andre brukerinteresser. De omsøkte overføringene er samtidig så vidt små og relativt kostnadskrevende at realiseringen forutsetter at begge kan gjennomføres samtidig. En ev. tillatelse til bare et av prosjektene vil sannsynligvis resultere i at planene droppes.

Med vennlig hilsen

for
Statkraft Energi AS

Rolf Y. Jenssen
prosjektleder

Høringsuttalelser

Bergen og Hordaland turlag, 30.10.14
Bergen Sjøfartsmuseum, 24.10.14
Fylkesmannen i Hordaland, 21.11.14
Hordaland fylkeskommune, 10.11.14
Kvinnherad kommune, 11.11.14
Naturvernforbundet Hordaland, 29.10.14
Statens vegvesen, 05.08.14
Knut Øvrehus
Sverre Øvrehus

